

maturg is, getracht heeft die moeilijkheden door een tooneelstuk op bevattelijke en boeiende wijze te illustreeren. De ernst van zijn thema, de ernst waarmee hij het behandelt bovendien, maken de mislukking van zijn tooneelstuk als zoodanig dubbel jammer. De dialoog blijft een figuratie van ideeën, de personen blijven spreekbuizen van wat Dr. v. d. Velde overdacht heeft. Gevallen, die nijpende realiteit kunnen zijn, blijven hier door de wijze waarop ze zijn uitgebeeld, toch theoretisch gesteld. De werkelijkheid zit slechts in het geval a c h t e r n i e t i n h e t s t u k . Veel klemmender zou daarom een verhandeling over deze problemen zijn geweest van de hand van dezen schrijver, wiens betrekkelijke verdienste op ander gebied dan van het tooneel ligt.

A. D.

HET JONGE AMERIKA TEGEN DE „SCHOOLMEN”

THE CRITIQUE OF HUMANISM, A SYMPOSIUM,
edited by C. Hartley Grattan
Brewer & Warren Inc., New-York 1930

Als er bij de volken over den Atlantischen Oceaen relletjes ontstaan, zal dat ons in het algemeen maar matig interesseeren, tenzij die relletjes blijken herleidbaar te zijn tot een conflict, dat, onder andere woorden, maar met denzelfden „toon”, ook belang heeft voor onze eigen problematiek. In dier voege wordt het „relletje”, dat door bovengenoemd „symposium” te New-York is geboren, voor ons Europeanen van groote beteekenis; het conflict, waarvan het de weerspiegeling vormt, is namelijk een strijd, die ook in Europa op alle fronten wordt uitgevochten, zij het dan, dat onze befaamde eeuwenoude cultuur de terminologie eenigszins anders doet uitvallen. De bijdragen van dertien jonge Amerikanen (de meerderheid is onder de dertig), verzameld door den inleider Hartley Grattan, onthullen ons het oeroude europeesche probleem van nominalisme contra realisme in een verrassende gedaante; wij worden meege-sleept, hoewel wij tallooze namen niet kennen, wij worden partijdig, hoewel de partijen ons niet aangaan.

De Amerikaansche litteratuur begint hier in groote trekken bekend te worden. Dat de selectie niettemin zeer willekeurig moet zijn, bewijst een geschrift als deze „Critique of Humanism”, waarin opstellen paraisseeren, die voor de beste europeesche niet behoeven onder te doen, wier schrijvers echter, zeker in Nederland, volkomen onbekenden zijn buiten een zeer beperkten kring van americanophilen. Wij zijn al blij, dat wij Lewis, Dreiser, Dos Passos, van Vechten, Mencken en nog een paar anderen kennen; maar voorzoover ik weet, is de naam van Allen Tate, die hier blijkt geeft een subliem schrijver te zijn, ten onzent niet eens een naam. Men versta mij wel,

ik vind dit niet erg en smacht niet naar die pseudo-volledigheid, die het aanzijn geeft aan verenigingen als „Het Fransche Boek” en dergelijke. Het is juist buitengewoon romantisch, dat men in de amerikaansche literatuur de namen, de qualiteiten en de verhoudingen nog zelf ontdekken kan zonder omstandig en volledig te worden voorgelicht door menschen, die beweren, dat men alles moet lezen. Toen ik het opstel van Tate, „The Fallacy of Humanism”, las, overkwam mij het verheugende gevoel, dat hier plotseling, ergens uit de Vanderbilt University, een vriend opdook, waarvan zeeën, scyscrapers, kauwgom en ideeën mij scheidden, wiens literaire figuur mij niet was aangepraat door een volledighedsman, een vriend, die mij kalmweg van overzee de hand drukte, omdat hij met een grondeloos verschillend verleden en met een stamboom van grondeloos andere woorden tot dezelfde inzichten was gekomen. En wat bij dezen auteur in sterke mate het geval was, trof mij, hier meer, daar minder, in dit heele boek : deze Amerikanen, die het „nieuwe humanisme” van hun land critiseeren, staan aan de zijde van diegenen in Europa, die zich onder geen omstandigheden zullen neerleggen bij de slaapwekkende vergiftiging door rustgevendende systemen, of deze nu al gedekt worden door den naam Havelaar dan wel door dien van Maritain.

Het „nieuwe humanisme”, waarop dit boek venijnige critiek geeft, heeft zich in Amerika ontwikkeld als een populaire reactie op de materialistische gezindheid, die daar overheerschend was (en is). Mutatis mutandis heeft het daarom de verdiensten, maar ook de tergende gebreken van het werk van Just Havelaar. Het is goed van bedoeling maar slecht van constructie. Geen wonder dus, dat de hoofdfiguren van dit humanisme (terecht keert Hartley Grattan zich tegen het misbruik, dat van dit woord wordt gemaakt!), Prof. Irving Babbit en Paul Elmer More, de verontwaardiging hebben gewekt van de jongere generatie, die thans in een gesloten phalanx tegen hen te velde trekt. Het is inderdaad „the challenge of the creative life to the schoolmen of our day”. Wat de aanvallers, die overigens van zeer verschillende gehalte zijn, verbindt, is de overtuiging, dat men geen cultuurvernieuwing teweeg brengt door, op de wijze der humanisten, „algemeen-menschelijke”, „eeuwige” begrippen boven de slechte wereld van den dollar op te hangen, noch door, eveneens op de wijze der humanisten, voortdurend uit Dantevondelen te gaan. De sterk behavioristisch geïnfecteerde Hartley Grattan en veel ge-compliceerder denkers als Hazlitt, Burke en Tate zijn het in dit opzicht volkomen eens. Noem deze dertien jongeren pragmatisten, als ge wilt; het woord zal hun geestdrift en hun vaardigheid niet schaden. In de eerste plaats hebben zij hun formuleeringen tot sym-

bolen van hun persoonlijkheid weten te vormen, zoodat de klank van hun stem de levensvatbaarheid van hun denken door de dorre drukletters tot ons weet te dragen. Om deze prestatie kan men zich dan naderhand wel de weelde veroorloven, het „op sommige punten” met hen oneens te zijn, maar dan bescheiden.

De „free will” en de „inner check”, waarmee de humanisten van alle landen en in allerlei woorden plegen te werken, dit beroep op al dan niet nader gepreciseerde bovenmenselijke „waarden”, zij worden door de amerikaansche jongeren met beslistheid afgewezen. Grattan, de redacteur, is daarbij voor ons gevoel zelf de naïefste in zijn vertrouwen op de wetenschap. Maar de schijnbaar zoo onsamenvangende „noten” van Edmund Wilson op eenige passages bij *Babbitt* en *More*, die de tweede bijdrage vormen, blijken dadelijk al vrijwel verpletterend voor de humanisten; deze liberale religie zonder onzelveheer wordt hier genadeloos geanalyseerd als „the unexamined prejudices of a Puritan heritage”, . . . „in spite of all their fascinated and tireless voyages among the varied countries of the mind, and which they mistake for universal and eternal moral laws.” Is het niet, of men den staf hoort breken over Havelaar en de vrijzinnigprotestantsche Barchem-mentaliteit? Het euvel, dat Wilson hier aansnijdt, heeft voor ons belang, direct belang, omdat het eenzelfde fundamentele verschil van zienswijze verraad, in het „jonge” Amerika evengoed als in het bejaarde Europa. Het is altijd weer de vitaliteit, die zich richt tegen de „eeuwige” formule, die haar zoogenaamde eeuwigheid bij nader inzien slechts dankt aan het conserveeren van een aantal eerbiedwaardige, doch volslagen bloedeloze abstracties; het is altijd weer de persoonlijkheid met den levenden stijl, die den aanval waagt op de uiterlijk soliede, maar inwendig verdroogde gemeenplaatsen der in onpersoonlijke stijlloosheid verdorden. Hoezeer de neo-humanisten in Amerika zich ook mogen beroepen op de eeuwige waarden der grieksche tragici, zij kunnen de venijnige critiek van Wilson niet weerstaan, die van Sophocles’ karakters terecht opmerkt, dat „they are as violent and as harsh as the people in the plays of Eugene O’Neill”, . . . als zij tenminste nog iets voor ons zijn!

Het nieuwe humanisme is, zoowel in Europa als in Amerika, een poging, om zonder persoonlijk partijkiezen tegenover het „grootte” verleden van weldoeners der menschheid, te geraken tot een herstel van een metaphysisch georiënteerde levenshouding. Qua talis is het dus voor ons iets beminnelijker dan het grove materialisme, maar zeker niet minder dilettantisch. Dat in laatste instantie dit dilettantisme gevaarlijk verwant is aan wat men meer in het bijzonder als dogmatisch „geloof” pleegt te beschouwen blijkt zoowel in Amerika

als bij ons; de humanist, of hij het nu over de „inner check” of over den „nieuwen mensch” heeft, kan de vrijheid niet anders acceptceeren dan als vrijzinnigheid, als een oneindig aantal versnipperde dogma's, wier losse samenhang een oppervlakkige en valsche vrijheids-suggestie geeft. In dit verband is buitengewoon merkwaardig de bijdrage van Kenneth Burke in dezen bundel, „The Allies of Humanism Abroad”. Als deze „allies” beschouwt hij o. a. Maurras, Massis en Maritain, wien men bezwaarlijk vrijzinnigheid zou kunnen verwijten! Burke toont echter op zeer scherpzinnige wijze aan, hoe dezelfde vereering van versteende woorden en de sportieve metaphysica der katholieke denkers en de vage idealen der humanisten schraagt, hoe hun beider hardnekkig realisme hen van de levende waarheid afsluit in schoolmeesterachtige zelfverheerlijking. Daartegenover: „We need not call our present system good. We need merely recognize that it is undeniably present and that, like a fire; it must be met in its own terms”.

Men vindt verder uitstekende bijdragen van Hazlitt, Cowley, Blackmur e. a. Maar laten wij de volledigheid niet betrachten en tenslotte nog even verwijzen naar de superieure samenvatting van het gansche probleem in Tate's opstel „The Fallacy of Humanism”, met zijn kernachtige uitspraak over het misbruik van den Tijd, dat bij de humanisten, in hun hang naar het „typisch-menschelijke van alle tijden”, schering en inslag is: „The typical human” is a term that cannot exist apart from some other term; it is not an absolute; it is fluid and unfixed... To de-temporize the past is to reduce it to an abstract lump”. Deze zinnen karakteriseeren het jonge Amerika, zooals dat zich hier aan ons voordoet, zijn positie bepalend tusschen de geestdoodende efficiency-leer en de persoonlijkheid-doodende humanistische adoratie van het z.g. „menschelijke”. Van den humanist More kan men (n. b.!) zeggen, dat hij „among other things” een Platonist is. Van den jongen Amerikaan Tate kan men alleen maar zeggen, dat hij tracht zichzelf te zijn; en deze stijl beheerscht het boek, waarvan de aankondiging een warmgestemde aanbeveling zij. MENNO TER BRAAK

AN EXPERIMENT IN SINCERITY

JOHN ERSKINE, AN EXPERIMENT IN SINCERITY
Putnam, Londen & New-York

Deze roman heeft groote belangstelling gewekt, en inderdaad is het onderwerp in elk geval belangwekkend. In 't kort samengevat, ziet dit er uit als volgt:

Mr. Winthrop Beauvel heeft als vrouw een romanschrijfster, Isabel, die zelf een tweede romanschrijfster, Mary Allerton, tot vriendin